

Warszawa, 13 listopada 2018 r.

Opinia do ustawy o Instytucie Europy Środkowej

(druk nr 994)

I. Cel i przedmiot ustawy

Zasadniczym celem ustawy jest utworzenie Instytutu Europy Środkowej (zwanego dalej „Instytutem”) – państwowej osoby prawnej z siedzibą w Lublinie, a także określenie jego organizacji i zadań.

Nowo utworzony Instytut zastąpi funkcjonujący obecnie Instytut Europy Środkowo-Wschodniej z siedzibą w Lublinie, powołany w 2001 r. jako jednostka badawczo-rozwojowa na mocy rozporządzenia Ministra Spraw Zagranicznych, od 2010 r. działający jako instytut badawczy.

Jak wskazano w uzasadnieniu projektu ustawy (druk sejmowy nr 2910), utworzenie Instytutu przyczyni się do wzmocnienia zaplecza analitycznego rządu, w szczególności w odniesieniu do realizacji Inicjatywy Trójmorza. Stanowi ona strategiczny gospodarczo-polityczny projekt ukierunkowany na intensyfikację współpracy międzynarodowej w zakresie inwestycji infrastrukturalnych w dziedzinie m.in. połączeń transportowych, energetyki, komunikacji cyfrowej kilkunastu państw UE. W ocenie projektodawców potrzebne jest nie tylko odpowiednie zaplecze analityczne dla decyzji politycznych, ale także możliwość budowania relacji z innymi uczestnikami inicjatywy na szczeblu poniżej poziomu politycznego, co pozwoli na zbudowanie szerszego poparcia dla niej. Status Instytutu jako państwowej osoby prawnej ma umożliwić mu efektywniejsze wykonywanie powierzonych zadań i poszerzyć jego autonomię merytoryczną, pozwalając zespołowi badawczemu na pełniejsze angażowanie się w sprawy międzynarodowe.

Do zadań Instytutu należeć będzie w szczególności:

- 1) prowadzenie działalności analitycznej wspierającej działania polityczne na rzecz budowania współpracy z państwami Europy Środkowej i Europy Środkowo-Wschodniej;
- 2) współpraca z zagranicznymi podmiotami zajmującymi się stosunkami międzynarodowymi, ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów mających siedzibę w państwach Europy Środkowej i Europy Środkowo-Wschodniej;
- 3) prowadzenie badań naukowych w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych, ze szczególnym uwzględnieniem stosunków międzynarodowych, polityki zagranicznej oraz planowanych projektów współpracy międzynarodowej i transgranicznej w Europie Środkowej i Europie Środkowo-Wschodniej;
- 4) przygotowywanie analiz, ekspertyz i studiów;
- 5) współpraca z polskimi i zagranicznymi instytucjami, ośrodkami nauki, organizacjami społecznymi i osobami fizycznymi oraz promocja, poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, polskiej myśli społecznej w zakresie stosunków międzynarodowych, współpracy międzynarodowej, polityki zagranicznej i historycznej;
- 6) współpraca z jednostkami akademickimi, naukowymi, analitycznymi oraz eksperckimi, w tym zagranicznymi, na rzecz realizacji badań naukowych oraz w celu pozyskiwania funduszy, a także komercjalizacja uzyskanych wyników badawczych;
- 7) gromadzenie specjalistycznego księgozbioru i dokumentacji naukowej oraz organizowanie szkoleń, seminariów i konferencji w celu prezentowania wyników badań;
- 8) upowszechnianie wiedzy o stanie i procesach zmian sytuacji międzynarodowej oraz rozwoju stosunków międzynarodowych, ze szczególnym uwzględnieniem państw Europy Środkowej i Europy Środkowo-Wschodniej, w tym prowadzenie działalności wydawniczej, zwłaszcza naukowej oraz organizowanie szkoleń.

W skład Instytutu będą mogły wchodzić oddziały zamiejscowe, w tym utworzone poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jako wyodrębnione jednostki organizacyjne.

Nadzór nad Instytutem będzie sprawował Prezes Rady Ministrów, przy czym czynności wynikające z tego nadzoru będą wykonywane, w imieniu Prezesa Rady Ministrów, przez Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Nadzór ten będzie obejmował:

- 1) zgodność działań Instytutu z przepisami prawa i statutem;
- 2) realizację przez Instytut podstawowych zadań;

3) prawidłowość wydatkowania środków publicznych.

Kontrolę w ramach nadzoru przeprowadzać się będzie na zasadach i w trybie określonych w przepisach ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej. Dyrektor Instytutu i Rada Instytutu będą zobowiązani do realizacji zaleceń pokontrolnych wydanych w ramach realizacji nadzoru.

Organami Instytutu będą:

- 1) Dyrektor Instytutu – powoływany i odwoływany przez Prezesa Rady Ministrów, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw zagranicznych oraz Rady Instytutu;
- 2) Rada Instytutu – składająca się z siedmiu członków powoływanych przez Prezesa Rady Ministrów, w tym:
  - a) przedstawiciela Prezesa Rady Ministrów,
  - b) przedstawiciela ministra właściwego do spraw zagranicznych,
  - c) pięciu osób powoływanych na okres kadencji (4 lata).

Dyrektor Instytutu będzie kierował Instytutem i reprezentował go na zewnątrz, zaś Rada Instytutu będzie organem opiniodawczym.

Instytut będzie prowadził samodzielną gospodarkę finansową na podstawie planu finansowego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Instytut będzie otrzymywał coroczną dotację podmiotową z budżetu państwa, przeznaczoną na pokrycie bieżących kosztów działalności, a także dotacje celowe z budżetu państwa przeznaczone na realizację zadań oraz współfinansowanie realizacji programów z udziałem środków europejskich.

W zakresie niezbędnym do należytego wykonywania swoich zadań Instytut będzie mógł prowadzić działalność gospodarczą, w szczególności obejmującą komercjalizację wyników prowadzonych badań, działalność wydawniczą, szkoleniową oraz wynajem pomieszczeń i biur. Działalność gospodarcza będzie podlegała wyodrębnieniu pod względem finansowym i rachunkowym z podstawowej działalności Instytutu.

Z dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) Instytut przejmie składniki majątkowe i niemajątkowe Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej w Lublinie;

- 2) należności i zobowiązania Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej staną się należnościami i zobowiązaniami Instytutu;
- 3) wygaśnię kadencja dyrektora Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej, zaś Prezes Rady Ministrów powoła dyrektora Instytutu, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw zagranicznych;
- 4) ustanie członkostwo w Radzie Naukowej Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej, zaś Prezes Rady Ministrów powoła Radę Instytutu I kadencji w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy;
- 5) pracownicy Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej staną się pracownikami Instytutu, przy czym stosunki pracy z tymi pracownikami wygasną po upływie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, jeżeli przed upływem 2 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy nie zostaną im zaproponowane nowe warunki pracy i płacy albo w razie nieprzyjęcia nowych warunków pracy i płacy.

Ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Sejm uchwalił ustawę na 71. posiedzeniu w dniu 9 listopada 2018 r. Projekt ustawy został przedłożony przez Rząd (druk sejmowy nr 2910). Był on przedmiotem prac sejmowych Komisji: Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Spraw Zagranicznych. Komisje po przeprowadzeniu pierwszego czytania oraz rozpatrzeniu tego projektu na posiedzeniu w dniu 6 listopada 2018 r. wniosły o jego uchwalenie w brzmieniu zaproponowanym w sprawozdaniu (druk sejmowy nr 2969). W trakcie prac w komisji wprowadzono do projektu jedynie zmiany o charakterze techniczno-legislacyjnym i redakcyjnym. Drugie czytanie odbyło się w dniu 7 listopada 2018 r. W trakcie dyskusji zgłoszono wniosek o odrzucenie projektu. Sejm odrzucił ten wniosek i uchwalił ustawę w brzmieniu zawartym w sprawozdaniu komisji.

III. Uwagi szczegółowe

Ustawa nie budzi zasadniczych zastrzeżeń legislacyjnych.